

konj, se morajo vselej sožgati, škafi, iz katerih se je napajal, pa le tedaj, kadar niso nič vredni.

Naznanilo kranjskim gospodarjem.

Darila (premije) za dobre in lepe kobile (starejše z žebetom in mlajšim brez žebeta) na Kranjskem se bojo po znani postavi letos delile v Kranji na Gorenskem in sicer 28. dan vélikega serpana (avgusta), to je, 4 dni po sv. Jerneji.

To se dá gospodarjem sploh že zdaj na znanje, da se pripravijo in si ob pravem času oskerbijo predpisano spričalo od svojega župana.

Častitim gospodom družbenikom kmetijske družbe krajske.

Ker so štirje udje glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe v deželni zbor izvoljeni bili in so tedaj s tem opraviti imeli, se je mogel tudi letos, kakor se je že enekrat primirilo, véliki družbini zbor, za katerega bi bilo ravno v tem času treba priprav delati, odložiti do mesca listopada t. l. To se daje častitim družbinikom sploh na znanje.

Glavni odbor krajske kmetijske družbe
1. maja 1861.

Našim gospodinjam kaj.

(Kako se izlegajo piščančki v jajcu). Ko je kokla jajce znesla, še v njem ni nič družega viditi ko rumenjak in beljak. Gospodinje vzamejo puti take jajca, ki so nam živež. Al rumenjak in beljak imata prav za prav vës drug namen, kakor da bi se nam samo na mizo kuhani nosili ali da bi jih kuharce za mnogotero hrano rabile. Iz jajca se ima izvaliti piščanček. Kako se nek to godi? Irski natoroslovec Rolan je prav mikavno od dne do dne popisal spočetek piščetov v jajcu tako-le: 3. dan se s povekšovavnim očalom ali drobnovidom vidi spočetje čepine, možganov, serca in kervi (zakaj serce in kri mora prvo biti, da se more rediti vse drugo); 4. dan se že s samim očesom vidi, da serce bje; 6. dan so pglavitne kervne žilice že osnovane in vidi se bitje žilic in krogotok kervi; 9. dan je narejen drob in začinja se osnova mesnatih delov in košic; kljunček se odpre pervikrat; 12. dan se prikaže perjice; čepinja prihaja hrustančasta; pišče se začne pervikrat gibati; 15. dan so žile, koščice in perje skor do dobrega dodelane; 18. dan se slišijo prvi glasovi piščančkovi; 21. dan predere pišče lupinjo in se izvali iz jajca; dve ali tri ure potem novorojena živalica teka vsa živa in vesela sëm ter tjë.

Jugoslavenska akademija.

Spisal K. Žavčaniin.

Ako se hoče tudi naš narod omikati, kakor se omikuje vsak narod, to je, na podlagi národni, moramo sledeti tisto zvezdo, ki se je prikazala v neobičnem blišu na obnebi jugoslovanskem. Ta zvezda — in to se že vidi na njenem pravcu, ki ga je namerila — nas bo gotovo izpeljala iz tmine, v katero smo zagazili sledivši zapeljivemu blešu vešice — ptuje kulture. Ta zvezda, prihodnica naše zore, je — kdo je berž ne ugane? — djakovački vlada Josip Juraj Strossmayer.

Banska konferencija od 10. decembra 1860 bo ostala za povestnico jugoslovanske kulture na veke znamenita. S tem danom se je nova dôba začela. V nji je čital gospod vladika svojo „darovnico“, s katero je daroval za utemeljenje jugoslavenske akademije znanosti 50.000 gold. a. v.

V tem darivnem pismu so zapisane tudi za nas Slovence jako imenitne in znamenitne stvari, ki so vse jasni dokazi, kako smo tudi mi Slovenci in naše narodne zadeve visokemu daritelju in utemeljitelju pri sercu.

„Povjest nas uči, — stoji v pismu — da knjiga ne-može cvesti u naroda malena, a niti u naroda koliko mu drago mnogobrojna, ali razreči razdrobljena, ako se ova ne sliju u jedan književan jezik“. Maleni narod smo mi Slovenci, maleni narod so pa tudi Hervati za se, so Srblji za se, so Bugari za se. V vseh teh malenih narodih „knjiga“, to je, slovstvo ali literatura ne more rasti in cvesti. Zakaj? zato, ker — kakor sem že v lanskim „Novicah“ v sostavku: „Slovenske narodne potrebe“ rekel — velike slovstva potrebujejo veliko število čitateljev, kakoršno pa, ceteris paribus, le veliki narodi imeti morejo. Saj je, mislim, prvi in glavni namen vsake knjige ta, da se čita, da se prebira. Če pa pisatelj že naprej vé, da bo njegovo delce, če še tako izverstno, obsojeno se le v tesnem krogu majhnega čitateljskega občinstva kretati, ktero ni zmožno mu plačati saj materialnih stroškov naklade, molcé od dostojne nagrade njegovega truda, — se gotovo ne bo peresa lotil! To je očito, to je belodano, to glavno overa, zakaj da zmiraj in zmiraj pešamo, in le z velikim napenjanjem vseh naših sil včasih za en ali dva koraka kolo našega slovstva premaknemo. In vendar — neverjetno pa resnično! — je še med nami dosta takih, ki se tako rekoč z vsemi četirimi ustavljajo teoriji „slijenja“ slovenščine in hervato-serbsčine v „jeden književan jezik“. Al pustimo te, ki gledajo, pa vendar ne vidijo.

Narod jugoslovanski je mnogobrojen, pa kaj to pomaga, ker smo razdrobljeni na tri razreča. Severni Slovani: Rusi, Poljaki in Čehi so vsak za se saj toliki, da morejo vsak svoje posebno slovstvo uzderžavati. Mi Jugoslovani smo v tem obziru v dosta hujem položaji. Naše posamne slovstva so v primeru s sosednim nemškim, talijanskim in celó madjarskim slovstvom še dete v povojih. Naravno je tedaj, da so zadobile te sosedne slovstva pretežni upljiv v nas Jugoslovane in sicer na veliko škodo in nevarnost za našo narodnost. Naša najperva skerb mora tedaj biti, da se, kakor hitro mogoče, sicer pustivši vsakemu svoje, odtegnemo temu protljivemu upljivu, temu moraličnemu prenapetemu preobvladanju. In to je samo z združenjem, s sedinjenjem našega vzajemnega slovstva mogoče. Orijašu mora se velikán protistaviti, ne pa dete. Drugač bodemo, kakor do zdaj: „zahman ili bez znatnoga uspeha — govori darivno pismo — trošili liepe sile našega Bogom udarena uma.“ Na protivnike jugoslovanskega slovstvenega zedinjenja pa ni treba gledati, jih ni poslušati; oni ne znajo našega revnega položaja, ne poznajo nevarnosti, v kateri životari naša narodnost. To pa naj jim je rečeno, da, zahtevaje zedinjeno vse slovstvo, nismo tako neumni, da bi se ne učili tudi drugih jezikov, ker bolj kot drugi spoznavamo prislovico našo: „Kolikor jezikov znaš, toliko ljudi veljaš“. Al naš jezik nam je prvi.

Na drugi strani pa se opet ni treba bati, da bo to zedinjenje se s tem zveršilo, da bodemo mi Slovenci na vrat na nos prijeli sadašnji hervatsko-serbski književnik. Mi dobro poznamo prednosti in pravilnosti naše slovenščine in od te ne bodemo odstopili in namesto nje nepravilnosti hervatsko-serbskega književnika vzeli; saj tega tudi visoki daritelj ne zahteva, marveč pravi: „Ovim sredotočjem (namreč na jugoslavenski akademii) imalo bi biti učeno društvo ili akademija, u kom bi se imali stiecati i sjediniti svi bolji umovi hrvatski, srbski, slovenski i bugarski, da viečaju, kojim načinom imala bi se najprečje stvoriti jedna narodna knjiga na slovjenkom jugu“. Hervati in Srblje so se v književnem jeziku na ta način zedinili, da so Hervati pred kakimi 15 leti brez pomislika sprejeli serbski književnik in z njim na koše nepravilnih oblik, katerih se dandanas skoro več odkrižati ne morejo.